

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

КОМАР В.Л, СТЕФАНЮК Г.В.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
для студентів спеціальностей 014 «Середня освіта. Історія»
та 032 «Історія та археологія»

Івано-Франківськ

2021

УДК 94 (477) (093)

Комар В.Л, Стефанюк Г.В. Методичні рекомендації щодо виконання курсових робіт студентами спеціальностей 014 «Середня освіта. Історія» та 032 «Історія та археологія». Івано-Франківськ, 2021. 41 с.

Рецензенти:

Пилипів Ігор Васильович, доктор історичних наук,
професор кафедри історії слов'ян,
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»

Вітенко Микола Дмитрович, кандидат історичних наук,
доцент кафедри історії слов'ян,
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»

Рекомендовано до друку Науково-методичною комісією (протокол № 7 від 02 лютого 2021 р.) та Вченою радою Факультету історії, політології і міжнародних відносин ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 7 від 04 лютого 2021 р.)

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
КОМПЕТЕНЦІЇ, МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	6
АЛГОРИТМ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	8
КЕРІВНИЦТВО НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СТУДЕНТА З ПІДГОТОВКИ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	9
ПЕРЕВІРКА НА АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ.....	11
ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	13
ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	20
ПОРЯДОК ПОДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ НА РЕЦЕНЗУВАННЯ ТА ЗАХИСТ.....	25
ТИПОВІ ПОМИЛКИ ПРИ ВИКОНАННІ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	28
СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	33
ДОДАТКИ.....	34

ВСТУП

У ході професійної підготовки майбутніх фахівців важливе значення займає виконання курсових робіт. Курсова робота – це логічно завершене теоретико-емпіричне дослідження, що систематизує та поглиблює фахові знання, виявляє наукові інтереси та здібності студентів і передбачає виклад опрацьованого матеріалу на основі спеціально підібраної літератури та самостійно проведеного дослідження. Курсова робота має бути написана в науковому стилі, державною мовою і відповідно оформлена.

Важливим у процесі написання курсової роботи є набуття студентами практичних дослідницьких компетентностей, уміння опрацьовувати та систематизувати джерела з досліджуваної проблематики, робити власні узагальнення та логічні висновки з визначеної дисципліни чи спеціальності.

Неухильне дотримання студентами усіх вимог до оформлення курсової роботи сприяє вихованню в них належного стилю роботи, стимулює вимогливість до себе, прищеплює певні навички ведення наукового дослідження, допомагає утвердитися у виборі наукової проблеми для подальшої науково-дослідної роботи. Раціональна організація роботи за обраною темою, правильний розподіл часу, глибока і всестороння її розробка забезпечать найкращий результат.

Спеціалізація та тематика курсових робіт визначаються навчальним планом. Вони виконуються на 2–4 курсах, а також першому році навчання в магістратурі. Цей вид навчальної роботи виконується студентами самостійно під керівництвом наукового керівника – викладача кафедри.

У методичних рекомендаціях головна увага приділяється методичним питанням складання змісту роботи, використання джерел до вивчення обраної теми, підбору необхідного матеріалу для розкриття основних положень роботи, а також виконання та оформлення всіх складових курсового дослідження.

Ознайомившись з поданими рекомендаціями, студент зможе більш конкретно зрозуміти вимоги до написання курсової роботи як з точки зору її відповідності до складеного змісту, так і розкриття головних питань досліджуваної проблеми, її оформлення, оцінки, порядку захисту.

КОМПЕТЕНЦІЇ, МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Головними компетентностями студентів при підготовці курсової роботи є:

- 1) здатність здійснювати історичні дослідження з визначеної тематики;
- 2) здатність брати участь у дискусії з певної наукової проблеми;
- 3) здатність використовувати методологічний інструментарій інших гуманітарних наук при розробці наукового проекту;
- 4) здатність ефективно брати участь у різних формах наукової комунікації.

У результаті підготовки та захисту курсової роботи студенти повинні

знати:

- * методи наукового пізнання;
- * структуру, наукову проблематику та результати наукової роботи академічних і галузевих інститутів та їх провідних спеціалістів щодо обраного напрямку досліджень;
- * теоретичні джерела за обраною науковою проблемою, пов'язаною зі спеціалізацією кафедри;

вміти:

- * визначати стан розробки питань обраної наукової проблеми у вітчизняній та зарубіжній літературі;
- * визначати структуру та основні завдання курсового дослідження;
- * здійснювати підбір фактичного матеріалу для написання курсової роботи;
- * аналізувати історичні джерела;
- * здійснювати апробацію основних теоретичних та практичних рекомендацій курсової роботи (у формі виступів на конференціях, написанні наукових статей).

На початковому етапі метою написання курсових робіт є навчити студентів застосовувати основні дослідницькі прийоми та методи, розуміти суть і принципи методології наукової праці як такої, чітко розмежувавши її з іншими сферами та формами інтелектуального самовираження. *Головна*

мета курсової роботи полягає: у набутті студентом навичок самостійного вивчення окремих аспектів дослідження; у глибокому засвоєнні матеріалу навчальної дисципліни; у здобутті досвіду самостійного пошуку і накопичення матеріалу, який необхідний для подальшого аналізу досліджуваного засобу розміщення; у вмінні робити обґрунтовані висновки, формулювати та розробляти конкретні пропозиції; в розвитку у студентів здібностей до наукової творчості.

Функціями та завданнями проведення захистів курсової роботи є:

– комплексна перевірка й оцінка науково-теоретичної та практичної фахової підготовки студентів з метою встановлення відповідності їх кваліфікаційного рівня вимогам освітніх програм, навчальним планам і програмам підготовки;

– вирішення питань про надання рекомендацій студентам щодо впровадження та публікації результатів їхніх наукових досліджень.

АЛГОРИТМ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Можна запропонувати такий *алгоритм виконання курсової роботи*:

- * вибір теми наукового дослідження;
- * попередній пошук і відбір літератури за темою дослідження, її опрацювання;
- * складання плану й узгодження його з науковим керівником;
- * написання основної частини роботи;
- * доопрацювання основної частини роботи з урахуванням зауважень і рекомендацій наукового керівника;
- * формулювання висновків, написання вступу;
- * оформлення списку використаних джерел і додатків;
- * доопрацювання всієї курсової роботи з урахуванням зауважень та рекомендацій наукового керівника;
- * технічне оформлення роботи відповідно до вимог кафедри;
- * підготовка до захисту та захист курсової роботи.

До *основних елементів тексту курсової роботи* належать:

- * титульний аркуш;
- * зміст;
- * перелік умовних позначень (за необхідності);
- * вступ;
- * основна частина (розділи, підрозділи);
- * висновки; список використаних джерел;
- * додатки (за необхідності).

Оформлення роботи у спосіб, що не відповідає встановленим вимогам, а також подача роботи на кафедру після визначеного терміну впливають на остаточну оцінку роботи.

Робота зі значними відхиленнями від загальних вимог може бути недопущена до захисту. Тому важливо приділити належну увагу оформленню курсової роботи та ґрунтовно попрацювати над її структурою.

КЕРІВНИЦТВО НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СТУДЕНТА З ПІДГОТОВКИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Науковими керівниками курсових робіт призначають висококваліфікованих фахівців кафедри з числа професорів, доцентів і старших викладачів, які є провідними фахівцями з питань, що висвітлюються в роботі, і здатні надати студентові суттєву організаційно-методичну допомогу в підготовці роботи, її оформленні та захисті.

Основні обов'язки наукового керівника курсової роботи:

- 1) допомога студентові у виборі теми;
- 2) погодження завдань на курсову роботу, календарного плану її виконання, систематична перевірка виконання календарного плану студентом;
- 3) допомога студентові при розробленні плану (змісту) курсової роботи;
- 4) надання необхідних консультацій з питань порядку, послідовності виконання роботи, визначення змісту та обсягу відповідних частин роботи;
- 5) надання допомоги студенту в доборі наукових джерел, які доцільно використовувати при виконанні роботи;
- 6) перевірка виконання студентом проміжних етапів підготовки дипломної роботи й надання допомоги в її науковому редагуванні;
- 7) систематичний контроль щодо якості виконання роботи;
- 8) спрямування студента у питаннях апробації курсової роботи;
- 9) підготовка висновку на засідання кафедри про допуск курсової роботи до захисту;
- 10) підготовка відгуку на курсову роботу.

Основні права наукового керівника:

- 1) вимагати від студента дотримання встановленого графіку виконання курсової роботи;

2) висловлювати зауваження до курсової роботи загалом або в окремих її частинах та повернення роботи студенту на додаткове опрацювання;

3) вимагати виправлення помилок змістового чи граматичного характеру;

4) приймати рішення про невідповідність курсової роботи встановленим вимогам з інформуванням про це студента та завідувача кафедри, на якій виконується робота.

ПЕРЕВІРКА НА АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ

Порядок розгляду фактів академічного плагіату та інших видів порушень академічної доброчесності здійснюється на основі та у відповідності до Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Курсова робота студента має виконуватися із застосуванням загальних засад та правил наукової етики та академічної доброчесності. При виконанні курсової роботи студент зобов'язаний:

- з повагою ставитися до авторських прав інших осіб, дослідження яких він використовує при виконанні курсової роботи;

- коректно застосовувати інформацію з інших джерел шляхом здійснення належного цитування;

- не допускати проявів академічної недоброчесності, серед яких академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація тощо.

Курсова робота, в якій науковим керівником виявлено ознаки академічного плагіату або іншого виду порушення академічної доброчесності, не допускається до захисту та повертається студенту на виправлення та доопрацювання.

Академічним плагіатом вважається оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства.

Серед інших видів порушень академічної доброчесності, окрім академічного плагіату, є:

- самоплагіат – оприлюднення власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

– фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі;

– фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу.

Для уникнення академічного плагіату при написанні курсової роботи студент повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали, або окремі дані.

У разі використання запозиченого матеріалу без посилання на автора та джерело, курсова робота рішенням кафедри знімається з розгляду.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Вибір теми

При виборі теми курсової роботи студент повинен керуватися такими міркуваннями:

- * обрана тема має відповідати його науковим інтересам, індивідуальним і дослідницьким роботам, а в перспективі бути розвиненою і становити наукову проблему для написання дипломної роботи;
- * актуальність теми дослідження повинна пояснюватися важливими закономірностями розвитку сучасних реалій;
- * обрана тема повинна становити наукову проблему і передбачає обов'язкову наявність джерел для проведення емпіричного дослідження.

Після обрання теми курсової роботи студент повинен поставити мету та визначити основні завдання дослідження. Правильна постановка та розв'язання окреслених завдань сприятимуть логічному та систематизованому проведенню дослідження.

Написання курсової роботи починається з визначення та висвітлення основного питання кожного розділу. Матеріал роботи буде вичерпним, а зміст – правильно розкритим лише за умови, якщо студент попередньо добре ознайомився з джерельною базою, вивчив наукові праці українських і зарубіжних вчених з досліджуваної проблеми, сформулювавши при цьому своє власне бачення. При написанні роботи студент повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичує цитати, статистичні дані, окремі судження тощо. Уміння письмово теоретично обґрунтовано подати матеріал свідчить про сформованість знань студента, їх систематизацію та свідоме засвоєння.

Курсова робота повинна бути написана українською мовою у науковому стилі, з дотриманням правил орфографії та пунктуації. Не варто зловживати цитатами та запозиченням зі статей, монографій, підручників.

Опрацювання джерельної бази

Робота над курсовою роботою розпочинається з пошуку й опрацювання джерел, які стосуються тематики дослідження. Необхідно переглянути всі види джерел, зміст яких пов'язаний із темою дослідження. До них належать матеріали, надруковані в різних вітчизняних і зарубіжних виданнях (наукові статті в періодичних виданнях, монографії, опубліковані документи).

Основними завданнями огляду літератури є ознайомлення з матеріалами за темою, вибір найцікавіших і найоб'єктивніших досліджень, виявлення можливих напрямів дослідження й отримання вихідного матеріалу для написання роботи.

Пошук джерел потрібно розпочати з відділу друкованих видань каталогів (тематичного й алфавітного) та каталогу статей періодичних видань. Під час вивчення джерел необхідно ознайомитись з вітчизняним та зарубіжним досвідом фахівців. Рекомендується вести робочі записи під час вивчення літературних джерел, систематизувати їх, що допоможе узагальнити матеріал відповідно до плану курсової роботи.

Вимоги до технічного оформлення курсових робіт

Оформлення курсової роботи має відповідати загальним вимогам до наукових робіт. Текст роботи набирають на комп'ютері через 1,5 міжрядкові інтервали (29–30 рядків на сторінці), друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм); шрифт текстового редактора – Word Times New Roman або може бути замінено іншим подібним шрифтом чи іншим редактором, розмір 14 мм. Поля: зліва – не менше 25 мм, справа – не менше 10 мм, зверху і знизу – не менше 20 мм. Шрифт друку повинен бути чітким, щільність тексту однаковою.

Текст курсової роботи повинен бути стислий, точний та логічно послідовний. Текст викладають, дотримуючись норм чинного українського правопису, використовуючи стиль ділового мовлення, необхідний для службових документів. Потрібно користуватися усталеною лексикою,

навною в академічних словниках, дотримуватися прийнятої наукової термінології, умовних символів та скорочень, уникати діалектизмів, засобів художньої літератури, нових іншомовних запозичень тощо, якщо вони не є предметом дослідження.

Оформлення розділів (підрозділів)

Текст основної частини поділяють на розділи та підрозділи. Заголовки структурних частин «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з кількох речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу.

Кожна структурна частина роботи починається з нової сторінки (крім назв підрозділів і пунктів у межах розділу). Не допускається розташування назв розділів, підрозділів у нижній частині сторінки, якщо після неї міститься лише один рядок тексту.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 3–4 інтервалам.

Нумерація

Нумерацію сторінок розділів, підрозділів, додатків, рисунків, таблиць подають *арабськими цифрами* без знака №.

Нумерація сторінок курсової роботи має бути наскрізною (включаючи ілюстрації) і проставлятися у правому верхньому куті аркуша без крапки. *Першою сторінкою є титульний аркуш*, який входить до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші, аркуші змісту номер сторінки не ставиться. Нумерація сторінок проставляється, починаючи зі «Вступу».

Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», без крапки та з нового

рядка друкують заголовок розділу великими літерами.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. Наприкінці номера підрозділу крапка не ставиться. Наприклад: «2.3» (третій підрозділ другого розділу), за якою у тому ж рядку зазначають заголовок підрозділу. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Наприкінці заголовка крапки не ставлять.

Вимоги до оформлення ілюстрацій, таблиць та додатків

Ілюстрації потрібно розташовувати безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. На всі ілюстрації повинні бути посилання у тексті. Якщо ілюстрації створені не автором роботи, необхідно зробити певні посилання, дотримуючись вимог чинного законодавства щодо авторських прав.

Ілюстрації повинні мати назву, яку розташовують безпосередньо під *зображенням*. За необхідності під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані (підрисуночний надпис). Ілюстрації позначаються словом «Рисунок...», яке разом із назвою ілюстрації розташовують після пояснювальних даних. Наприклад: «Рисунок 4.2. Діаграма розвитку...».

Ілюстрації потрібно нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу та порядкового номера ілюстрації, відокремлених крапкою, наприклад, другий рисунок третього розділу позначається як «Рисунок 3.2» або «Рис. 3.2».

Посилання на ілюстрації роботи вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад, «Рис. 1.2».

Таблиці. Цифровий матеріал здебільшого оформлюють у вигляді таблиць. Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому

вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці повинні бути посилання у тексті.

Таблиці потрібно нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу (за винятком додатків). Номер таблиці складається з номера розділу й порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою. Наприклад: друга таблиця третього розділу позначається як «Таблиця 3.2».

У додатках вмішують матеріал, який не може бути послідовно розташований в основній частині через великий обсяг. Додатки потрібно оформлювати як продовження рукопису на подальших сторінках, розташовуючи відповідно до появи посилань на них у тексті. Додатки повинні мати спільну з рукописом наскрізну нумерацію сторінок. Додатки позначають послідовно великими літерами українського алфавіту, за винятком Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Наприклад: Додаток А; Додаток Б.

Якщо у тексті один додаток, то він позначається як Додаток А.

Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

При написанні курсової роботи студент повинен посилатися на джерела, матеріали або окремі результати з яких наводяться в роботі, або на ідеях і висновках яких розробляються проблеми, завдання, питання, вивченню яких присвячена робота. Такі посилання дають змогу відшукати документи, перевірити достовірність відомостей про цитування документа, забезпечують необхідну інформацію про нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли наявний у них матеріал не включений до останнього видання.

При використанні матеріалів з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій з джерела, на яке є посилання в курсовій роботі.

Посилання в тексті курсової роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1–7]...».

Коли в тексті курсової роботи необхідно зробити посилання на складову частину чи конкретні сторінки відповідного джерела, можна наводити посилання у квадратних дужках, при цьому номер посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань.

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи того друкованого твору слід наводити *цитати*. Етикет потребує точного відтворення цитованого тексту, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором. Пряме цитування конкретного джерела не повинно перевищувати 1–2 абзаців. Кількість прямих цитат на одній сторінці роботи, як правило, не повинна перевищувати 2–3. Не потрібно подавати цитати у висновках.

Загальні вимоги до цитування такі:

1. Текст цитати починається і закінчується лапками та наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий».
2. Цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається.
3. Кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело.
4. При непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у

викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело.

5. Якщо необхідно виявити ставлення автора (вказати у дужках ініціали) курсової роботи до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання.

6. Цитування не повинно бути ні надмірним, ні недостатнім.

Оформлення курсової роботи. Курсова робота оформляється згідно ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення».

ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Обов'язковими структурними елементами курсової роботи є:

1. *Титульна сторінка роботи.*

Титульний аркуш містить:

- найменування вищого навчального закладу, де виконана робота;
- назву підрозділу;
- назву кафедри;
- освітній рівень, на який претендує здобувач;
- тему курсової роботи;
- прізвище, ім'я, по-батькові автора;
- найменування спеціальності;
- науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по-батькові наукового керівника;
- місто і рік захисту роботи.

1. *Зміст.*

Зміст подають на початку роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок вступу, усіх розділів, підрозділів висновків, списку використаних джерел, додатків.

2. *Перелік умовних позначень (за необхідності).*

Такий перелік вводиться, якщо в роботі вжита специфічна термінологія, маловідомі скорочення, нові символи тощо. Перелік друкується двома колонками, у яких ліворуч за абеткою наводять скорочення, праворуч – їхня детальна інтерпретація. Якщо спеціальні терміни, символи, позначення повторюються менше трьох разів, перелік не складають, а їх розшифрування наводять у тексті при першому згадуванні.

3. *Вступ.*

Обсяг вступу не повинен перевищувати 2–3 сторінки. У вступі розкривається сутність наукової проблеми та її значущість, стан розробки й обґрунтування необхідності проведення дослідження та подається загальна характеристика роботи у такій послідовності:

Актуальність теми. Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими вже підходами до розв'язання проблеми обґрунтовують актуальність та доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки. Автор визначає науково-практичну та суспільну значущість теми наукового дослідження. Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Обов'язково потрібно зазначити роль автора у виконанні цих науково-дослідних завдань.

Наступною складовою вступу є визначення *об'єкта* та *предмета* дослідження. Об'єкт дослідження – це процес або явище, яке породжує проблемну ситуацію. Предмет дослідження міститься в межах об'єкта і становить частину від цілого (тобто об'єкта). Об'єкт і предмет співвідносяться як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка й стане предметом дослідження. Саме на предмет спрямована увага автора, оскільки він має визначати назву роботи.

Мета і завдання дослідження. Формулюється мета роботи і завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети. Мета – це кінцевий науковий результат, якого прагне досягти автор роботи у процесі власного дослідження. Не потрібно формулювати мету як «Дослідження...», «Вивчення...» тому, що такі слова вказують не на саму мету, а на засіб її досягнення. Мета курсової роботи реалізується через конкретні завдання, які потрібно вирішити для цієї мети.

Завдання дослідження повинні розкривати мету і формуються переліком дій: «вивчити...», «проаналізувати...», «встановити шляхи...», «обґрунтувати...», «визначити...», «виявити сутність...», «узагальнити...», «сформулювати пропозиції...» та інші. Вирішення завдань становитиме зміст розділів і підрозділів курсової роботи. Це важливо, тому що назви таких розділів мають відповідати конкретним завданням і результатам дослідження.

Необхідно визначити *хронологічні рамки та територіальні межі* курсової роботи, які визначаються тематикою.

Стан наукової розробки. У вказаній частині вступу необхідно дати коротку характеристику найновішої наукової літератури та джерел, що висвітлюють досліджувану проблематику.

Методи дослідження вказують на шляхи досягнення мети та розв'язання поставлених у роботі завдань, свідчать про достовірність та вірогідність отриманих наукових результатів. Необхідно коротко охарактеризувати методологічну базу дослідження, надати перелік використаних при підготовці курсової роботи методів і методологічних принципів.

Практичне значення одержаних результатів. У курсовій роботі теоретичного характеру вказують про наукове використання отриманих результатів або рекомендації щодо їхнього використання, а з прикладним значенням – висвітлюють результати практичного застосування отриманих результатів або рекомендацій щодо їх використання.

Апробація результатів (за наявності). Якщо автор брав участь у наукових конференціях, семінарах, засіданнях наукового гуртка і з оголошенням результатів своєї роботи та має цьому підтвердження (опубліковані тези, статті або програма конференції за темою роботи, у якій студент брав участь), слід зазначити загальну кількість конференцій, їх назву, рік та місце проведення, а також вказати кількість публікацій із цієї теми.

Структура роботи. У цьому підпункті вказується, що робота складається зі вступу, певної кількості розділів, висновків, списку використаних джерел (вказується кількість), кількість таблиць, рисунків та додатків.

5. Основна частина. Основна частина курсової роботи може складатися з розділів та підрозділів. Головні вимоги до наукового викладу результатів – точність, чіткість, стислість.

Кожний розділ починають з нової сторінки. В основних розділах курсової роботи автор подає огляд літератури за темою та обґрунтовує вибір напряму досліджень, наводить методи вирішення задач та їх порівняльні

характеристики, описує хід дослідження, з вичерпною повнотою викладає результати власних досліджень, якщо вони одержані. Автор повинен дати оцінку повноти вирішення поставлених задач, оцінку достовірності одержаних результатів та порівняти одержані результати з аналогічними результатами вітчизняних та зарубіжних дослідників, обґрунтувати необхідність додаткових досліджень. Кожний розділ закінчується сформульованими висновками із стислим викладенням наведених у розділі результатів.

Розділи повинні мати бібліографічні посилання на літературу, що дозволяє аналізувати власні дані та порівнювати їх з даними інших джерел.

6. *Висновки* повинні містити чіткий виклад найбільш важливих результатів дослідження з пропозиціями та побажаннями щодо подальшого дослідження певної теми. Важливо, щоб сформульовані висновки відповідали поставленим завданням. У висновках необхідно зазначити не тільки позитивне, що вдалося виявити в результаті вивчення теми, але й проблемні питання, а також конкретні рекомендації щодо їхнього усунення. Ознайомлення з текстом висновків повинно сформувати уявлення про ступінь реалізації автором курсової роботи поставленої мети і завдань.

7. *Список використаних джерел*. З кількох можливих способів упорядкування матеріалу у списку (за алфавітом, за видом джерела) найбільш вживаним є розміщення прізвищ авторів або назв творів за алфавітом. Кількість використаних джерел може бути не менше 25 у курсовій роботі. Якщо список містить джерела, записані як кириличними літерами, так і латинськими, то спочатку потрібно подавати ті, які записані кирилицею, а потім латиницею (за алфавітом).

8. *Додатки*. За необхідності до додатків доцільно включити допоміжний матеріал (при його великій кількості та неможливості подати у тексті), необхідний для повноти сприйняття роботи. До них вносяться допоміжні матеріали:

- допоміжні ілюстрації;

- термінологічні глосарії;
- міні-словники;
- карти.

Додатки нумеруються великими літерами. На кожний додаток повинно бути посилання в тексті, наприклад, «...розміщення східнослов'янських племен» (дод. Б)». При повторному згадуванні використовують вислів «(див. додаток Б)».

ПОРЯДОК ПОДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ НА РЕЦЕНЗУВАННЯ ТА ЗАХИСТ

Згідно з регламентом студент зобов'язаний подавати курсову роботу керівнику на перевірку у встановлені строки. При підготовці до захисту необхідно усунути всі зауваження. Перед захистом курсова робота проходить нормо-контроль, не пізніше, аніж за тиждень до дати захисту, на який необхідно представити: курсову роботу, підписану студентом та керівником; електронний варіант курсової роботи; презентацію курсової роботи в електронному варіанті.

До захисту не допускаються студенти, які не виконали навчальний план і на момент подання до захисту курсової роботи мають академічну заборгованість. Питання про не допуск курсової роботи до захисту розглядається на засіданні кафедри.

Комісії можуть бути надані також інші матеріали, що характеризують наукову та практичну цінність виконаної курсової роботи, – друківані статті за темою роботи, документи, що вказують на практичне її застосування тощо.

Виконану курсову роботу необхідно подати на кафедру для реєстрації та подальшого її рецензування. Рецензія на курсову роботу складається рецензентом після її перевірки. В ній повинні бути висвітлені такі питання: позитивні сторони роботи, її недоліки, попередня оцінка роботи.

Робота не допускається до захисту, якщо вона не має самостійного характеру, основні питання не розкриті або викладені схематично, в тексті містяться помилкові положення, робота оформлена неправильно, текст написано недбало. Якщо робота не допущена до захисту, то студент повинен повністю або частково переробити її у відповідності до вимог, наведених у рецензії та знову подати на перевірку. Змінювати тему курсової роботи забороняється.

Захист курсових робіт відбувається у встановлений термін.

Основні вимоги до проведення захисту курсової роботи

Захист курсової роботи дає змогу студенту викласти власне розуміння досліджуваної проблеми та свідчить про здатність проведення самостійної наукової роботи. Успішний захист курсової роботи є результатом усвідомленого сприйняття наукового матеріалу, вміння самостійно мислити, аналізувати різні джерела, застосовувати теоретичні знання на практиці, що є необхідним і дієвим компонентом фахової підготовки студента.

Захист курсової роботи проводиться відповідно до графіка, складеного на засіданні кафедри та затвердженого завідувачем кафедри, перед комісією у складі керівника та, як правило, трьох викладачів кафедри.

Процедура захисту передбачає:

- доповідь студента, в якій необхідно викласти актуальність дослідження, мету, завдання, об'єкт, предмет та основні положення курсової роботи;
- обговорення у форматі запитання/відповідь;
- короткий виступ наукового керівника;
- заключне слово студента;
- рішення комісії щодо оцінки роботи;
- оголошення оцінки.

Вступне слово необхідно підготувати заздалегідь у формі короткої доповіді, в якій потрібно висвітлити такі важливі питання: обґрунтування актуальності теми дослідження; мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження, зміст роботи, її найбільш суттєві та цікаві моменти, найголовніші висновки курсової роботи. Доповідь студента – до 10 хвилин. Для чіткішого сприйняття матеріалу присутнім можна роздати таблиці, діаграми чи підготувати у відповідному форматі наочні демонстраційні експонати або продемонструвати необхідний матеріал за допомогою комп'ютерної презентації. Результати захисту курсової роботи визначаються оцінкою з урахуванням якості виконання всіх частин роботи та рівня її захисту. Оцінка

за курсову роботу залежить від вчасно завершеного й оформленого відповідно до вимог самостійного курсового дослідження, вільного володіння матеріалом (впевнений виступ без зачитування тексту з паперу, чіткі відповіді на запитання, глибоке розуміння теми тощо).

Під час захисту курсової роботи студентам надається можливість відстоювати свої погляди, обговорювати складні питання та сучасні проблеми. При захисті враховується якість виконання роботи, її науковий рівень, ступінь самостійного викладення теми, її оформлення, мову та стиль викладу, відповіді на запитання з теми під час захисту. Невиключно ситуацію, коли роботу виконано і оформлено на належному рівні, але відповіді студента на запитання під час захисту курсової роботи не переконливі, поверхневі або помилкові. В такому разі, незважаючи на задовільну якість самої роботи, виникають проблеми з приводу можливості її захисту та одержання позитивної оцінки.

В той самий час наявність зауважень та вказівок на недоліки роботи, зазначених у рецензії, ще не може бути свідоцтвом того, що курсова робота одержить низьку оцінку при захисті. Добре оволодівши самою суттю, студент досить часто під час захисту показує себе знаючим справу, доводить правоту своєї позиції з того чи іншого питання. Це свідчить про те, що студент зміг усунути зазначені недоліки, цілеспрямовано працюючи над вивченням теми у відповідності до методичних вказівок викладача, і може отримати позитивну оцінку.

Остаточна оцінка, отримана під час захисту, заноситься в екзаменаційну відомість та залікову книжку студента, сама робота здається на кафедру. Повторний захист на вищу оцінку не проводиться.

ТИПОВІ ПОМИЛКИ ПРИ ВИКОНАННІ КУРСОВОЇ РОБОТИ

При написанні й оформленні курсової роботи студенти часто припускаються таких типових помилок:

1. Текст курсової роботи не відповідає змісту чи темі.
2. Автор не виявив самостійного підходу до висвітлення теми курсової роботи.
3. Не зроблено глибокого та всебічного аналізу офіційних і нормативних документів, нових джерел з теми дослідження.
4. Висновки не відповідають меті дослідження та поставленим завданням.
5. У роботі відсутні посилання на першоджерела або вказані не ті, які були використані.
6. Безсистемний виклад матеріалу, часті повторення, дублювання одних і тих самих положень.
7. Порушення послідовності, неузгодження, логічні помилки.
8. Механічне запозичення (переписування) матеріалу з джерел.
9. Список використаних джерел наведено довільно, без дотримання вказаних вимог.
10. Обсяг і оформлення роботи не відповідають вимогам. Неохайне виконання курсової роботи, наявність у ній суттєвих граматичних та стилістичних помилок.
11. У курсовій роботі виявлений плагіат, а саме: копіювання чужої роботи (як без, так і з відома автора) та оприлюднення її під своїм іменем; копіювання інформації з кількох різних джерел без внесення в неї правок; «маскування плагіату» самостійним написанням перехідних речень між скопійованими частинами; внесення незначних правок у скопійований матеріал (перезформування речень, зміна порядку слів у них тощо); видання власної колись уже написаної роботи за нову.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Комісія при визначенні підсумкової оцінки за курсову роботу враховує змістовні аспекти роботи та якість її захисту.

При оцінюванні курсової роботи беруть до уваги:

- вміння автора стисло, послідовно й чітко викласти сутність та результати дослідження;
- обґрунтованість мети курсової роботи, логічність поставлених завдань і шляхи їх вирішення;
- змістовність і цілісність структури курсової роботи;
- інформативність заголовків і підрозділів щодо їхнього змісту, а також їх зв'язок з іншим текстом, логічний зв'язок між проблемою і розподілом курсової роботи на розділи;
- оригінальність, правильна визначеність об'єкта і предмета дослідження;
- вміння знаходити і опрацьовувати наукову інформацію;
- використання сучасних методів обробки й аналізу інформації;
- надійність методів дослідження та достатність глибини дослідження;
- ґрунтовність отриманих теоретичних висновків, чіткість висновків і рекомендацій;
- практична цінність результатів дослідження й можливість їх практичного впровадження;
- наявність всіх необхідних структурних елементів у роботі та їх логічна послідовність;
- відповідність курсової роботи встановленим вимогам;
- загальне оформлення курсової роботи;
- здатність автора аргументовано захищати свої пропозиції, думки та погляди;
- загальний рівень підготовки автора та володіння культурою наукової комунікації.

Оцінювання результатів захисту курсових робіт здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в університеті системою контролю знань:

за національною (чотирибальною) шкалою:

- відмінно;
- добре;
- задовільно;
- незадовільно.

Результати захисту курсових робіт оцінюються з використанням Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS) (за шкалою «А», «В», «С», «D», «Е», «FX», «F»); національної системи («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»); системи ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (100-бальна шкала).

За 100-бальною шкалою:

Оцінка «відмінно» / А ставиться, якщо курсова робота виконана у повному обсязі відповідно до завдання; студентом використано необхідну кількість нормативно-правових актів, спеціальних джерел, проаналізовано і використано матеріали практики; змістовна частина не має помилок; у відгуку наукового керівника та рецензії відсутні зауваження щодо змісту та оформлення виконаної роботи; відповіді на запитання членів комісії вичерпні й аргументовані; автор роботи регулярно подавав для перевірки окремі її розділи, систематично відвідував консультації; оформлення відповідає встановленим вимогам.

Оцінка «добре» / В, С ставиться, якщо курсову роботу виконано у повному обсязі відповідно до завдання, вона не має помилок, які потребують її докорінної переробки; у роботі не використані матеріали практики; відповіді на запитання членів комісії даються по суті, але не в деталях; при поточній перевірці матеріал подавався не завжди; консультації студент відвідував не регулярно.

Оцінка «задовільно» / D, E ставиться, якщо курсова робота виконана з відхиленнями від завдання, мають місце помилки у змістовній частині; студентом не використано необхідну кількість спеціальних джерел, відсутні матеріали практики; оформлення не відповідає вимогам; при перевірці матеріал роботи не подавався; консультації студент відвідував епізодично; на запитання відповідає, але не в повному обсязі.

Оцінка «незадовільно» / F, X виставляється, якщо курсова робота виконана не в повному обсязі та з відхиленнями від завдання; мають місце суттєві помилки, які тягнуть за собою переробку курсової роботи; оформлена вона з відхиленнями від вимог; студент регулярно пропускав заняття й консультації без поважних причин.

Вид роботи		Максимальна кількість балів за роботу
Повнота розкриття теми:		
Розділ 1		1–20
Розділ 2		1–20
Розділ 3		1–20
Оформлення роботи відповідно вимог		1–10
Захист курсової роботи		1–30
Всього		100
Шкала оцінювання: національна та ECTS		
<i>Сума балів за всі види навчальної діяльності</i>	<i>Оцінка ECTS</i>	<i>Оцінка за національною шкалою</i>
90–100	A	Відмінно

80–89	B	Добре
70–79	C	
60–69	D	Задовільно
50–59	E	
26–49	FX	
0–25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Завгородня Т. К. Прокопів Л.М., Стражнікова І.В. Методологія та технологія педагогічних досліджень: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2014. 76 с.
2. Кловак Г. Методика підготовки і захист дипломних робіт: навч.-метод. посіб. К. : Науковий Світ, 2002. 84 с.
3. Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефанка». URL: <http://pnu.edu.ua/>
4. Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефанка» від 29 грудня 2015 року (зі змінами від 29 листопада 2017 року). URL: <http://pnu.edu.ua/>
5. Наказ Міністерства освіти і науки України. 12.01.2017. №40. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17>
6. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки. URL: http://www.meduniv.lviv.ua/files/info/nats_strategia.pdf
7. Олійник О.С., Романко С.М. Методичні вказівки до виконання, оформлення та захисту дипломних робіт. Івано-Франківськ: Навчально-науковий юридичний інститут ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефанка», 2017. 46 с.
8. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
9. Про освіту: Закон України від 05.09.2017. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
10. Стефанюк Г.В. Методичні рекомендації для виконання дипломної роботи за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти спеціальностей 014 «Середня освіта. Історія» та 032 «Історія та археологія». Івано-Франківськ, 2018. 50 с.

ДОДАТКИ
Додаток А

Взірець титульного аркушу курсової роботи

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

(назва інституту, факультету)

(повна назва кафедри)

КУРСОВА РОБОТА

на тему _____

Виконав: студент ___ курсу,
_____ групи

спеціальності _____
(шифр і назва спеціальності)

(прізвище та ініціали студента)

Керівник _____
(прізвище та ініціали)

Рецензент _____
(прізвище та ініціали)

Івано-Франківськ – 20__ р.

Додаток Б

Взірець оформлення змісту курсової роботи на тему: «Вітчизняна історіографія діяльності Греко- католицької церкви у 1918 – 1939 роках»

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Становище Греко-католицької церкви в 1918–1939 роках у висвітленні радянських істориків.....	5
1.1. Історична література про екуменічну діяльність ієрархії Греко- католицької церкви у міжвоєнний період.....	
1.2. Праці радянських вчених про політику ГКЦ у культурно-освітній сфері в 1918-1939 рр.	
Розділ 2. Зарубіжна україніка про діяльність Греко-католицької церкви у міжвоєнний період.....	
Розділ 3. Греко-католицька церква в суспільному житті Східної Галичини (1918–1939 рр.) як об’єкт вивчення сучасних українських науковців.....	
3.1. Правовий статус Греко-католицької церкви як історіографічна проблема....	
3.2. Наукове осмислення ролі Греко-католицької церкви в консолідації української нації.....	
3.3. Сучасні вітчизняні дослідники про екуменічну та культурно-освітню діяльність греко-католицького духовенства в 1918–1939 рр.	
Висновки.....	
Список використаних джерел.....	
Додатки.....	

Додаток В

Приклади оформлення списку літератури згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40)

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги (монографії, підручники, посібники)	
Один автор	<p>Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник/ Вид. 3-тє, стереотипне. К.: Академвидав, 2009. 560 с.</p> <p>Johnson L.K. Bombs, bugs, drugs and thugs: intelligence and America's quest for security. New York; London: New York University Press, 2000. 326 p.</p>
Два автори	Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: підручник. К.: Знання, 2007. 447 с.
Три автори	Комаров В. В., Світлична Г. О., Удальцова І. В. Окреме провадження: монографія / за ред. В. В. Комарова. Харків, 2011. 312 с.
Чотири і більше авторів	<p>Розвиток мовлення дітей старшого дошкільного віку: монографія / Л.О. Калмикова, С.Д. Дем'яненко, Н.В. Харченко, Л.А. Порядченко. К.: Вид. «ПП Медведєв», 2007. 304 с.</p> <p>Коллективні політичні права і свободи людини та громадянина в Україні: проблеми теорії та практики: монографія / Є. І. Григоренко та ін. – Харків: [б. в.], 2013. – 352 с.</p>
Автор(и) та редактор(и)/упорядник(и)	Інформаційне законодавство України: науково-практичний коментар/ В.О. Горобцов [та ін.]; за ред. Ю.С.Шемшученка. К.: ТОВ Вид. «Юридична думка», 2006. 232 с.
Автор (и) та перекладач(і)	Беккариа Ч. О преступлениях и наказаниях / вступ. ст. Н. И. Панова; пер. с итал. М. М. Исаев. К.: Ин Юре, 2014. 240 с.
Без зазначення автора	Галузева економічна політика держави: проблеми правового забезпечення: колект. моногр. / за наук.ред. Д. В. Задихайла.

	Харків: Юрайт, 2013. 520 с. Конституція України: наук.-практ. комент. / редкол.: В. Я. Тацій (голова) та ін. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2012. 1128 с.
Багатотомні видання	Літопис УПА. Торонто, Львів: Літопис УПА, 1977. Т. 2. 256 с. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник: у 2 т. / за ред.: В. В. Сташис, В. Я. Тацій. 4-те вид., переробл. і допов. Т.1. Харків: Право, 2010. 456 с. Кучерявенко Н. П. Курс податкового права: в 6 т. Т. 4: Особенная часть. Косвенные налоги. Харьков: Право, 2007. 536 с.
Інші видання	
Автореферати дисертацій	Антонюк Н. Українське культурне життя в Генеральній Губернії (1939-1944 рр.): Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. докт. історичних наук. Львів, 1999. 35 с.
Дисертації	Сокурєнко В. В. Публічне адміністрування сферою оборони в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07 / Нац. акад. внутр. справ. К., 2016. 573 с. Костєнко В. О. Економіко-правове забезпечення використання та охорони земель: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06 / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2015. 183 с.
Архівні документи	Звіт про так звані національні збори українців у Львові від 30 червня 1941 р. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВО України). Ф. 3833. Оп. 1. Спр. 4. Арк. 1-5.
Препринти	Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль: Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт / НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).
Стандарти	ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид.офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну

	ДСТУ 3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид.офіц. К.: Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
Бібліографічні покажчики	Українсько-польські стосунки періоду Другої світової війни у вітчизняній історіографії. Бібліографічний покажчик / уклад: О.Є. Лисенко, О.В. Марущенко. Київ – Івано-Франківськ, 2003. 124 с. Систематизований покажчик матеріалів з питань адміністративної реформи, опублікованих у Віснику Національної академії державного управління за 1997– 2005 роки / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; уклад.: О. О. Бабінова, О. Г. Белінська. К.: Вид-во НАДУ, 2006. 11 с.
Каталоги	Історико-правова спадщина України: кат.вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області: кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін.; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів: Новий час, 2003. 160 с.
Частина видання	
Частина книги	Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник. Вид. 5-те, стер. К.: Знання, 2006. С. 226 – 228.
Стаття з довідкового видання	Баулін Ю. В. Обставини, що виключають злочинність діяння. Великий енциклопедичний юридичний словник. К.: Юрид. думка, 2007. С. 550. Гончаренко В. Д. Повне зібрання законів Російської імперії. Велика українська юридична енциклопедія. Харків: Право, 2016. С. 573–574.
Стаття з продовжуваного видання	Данильян О. Г., Петришин О. В. Проблема взаємовпливу правового виховання державотворчого процесу: українські реалії. Вісник Національної академії правових наук України. Харків, 2010. № 2. С. 28–39.
Стаття з періодичного видання (журнал, газета)	Юр'єва Н. Навчання рідної мови за творами Василя Сухомлинського. Палітра педагога. 2012. №5. С.5–10. Залуцький О.«Мелодії життя» Юрія Гіни. Українська музична газета. 2012. №3(85). С.3.

Рецензії	Драч О. О. [Рецензія]. <i>Український історичний журнал</i> , 2016. № 1. С. 217–219. Рец. на кн.: Темченко А. І. Традиційні мантичні практики: архаїка знакової системи. Черкаси: ІнтралігаТОР, 2015. 112 с.
Тези, доповідь	Стефанюк Г.В. Соціальне становище вчителів Галичини в роки нацистського «нового порядку». <i>Інтелігенція і влада: матеріали Шостої Всеукраїнської наукової конференції</i> (Одеса, 20–23 травня 2014 р.). Одеса: Астропринт, 2014. С. 233–235.
Нормативно-правові та інші юридичні акти, опубліковані в офіційних джерелах оприлюднення, в тому числі електронні ресурси	
	<p>Конституція України: станом на 1 верес. 2016 р.: відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2016. 82 с.</p> <p>Конституційний Суд України: рішення, висновки / відп. ред. А. С. Головін; уклад.: К. О. Пігнаста, О. І. Кравченко. Київ: Логос, 2011. Кн. 10. 431 с.</p> <p>Правова основа діяльності органів державної влади: зб. нормат. актів / упоряд. П. М. Любченко. Харків: ФІНН, 2010. 303 с.</p> <p>Національна доктрина розвитку освіти: затв. Указом Президента України від 17.04.2002 р. № 347. Освіта. 2002. 24 квіт. (№ 14). С. 2–4.</p>
Електронні ресурси	
Книги	Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С. Товарна інноваційна політика : підручник. Суми : Університетська книга, 2007. 281 с. URL: ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf (дата звернення: 10.11. 2017).
Законодавчі документи	Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року : проект / М-во аграр. політики та продовольства України. URL: http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822 (дата звернення: 13.10.2017).
Періодичні видання	Клітна М. Р., Брижань І. А. <i>Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні.</i>

	Ефективна економіка. 2013. № 10. URL: http://www.m.nauka.com.ua/?op=1&j=efektyvnaekonomika&s=ua&z=2525 (дата звернення: 12.10.2017).
Сторінки з веб-сайтів	Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? Екологія життя : веб-сайт. URL: http://www.eco-live.com.ua (дата звернення: 12.10.2017).

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
для студентів спеціальностей 014 «Середня освіта (Історія)»
та 032 «Історія та археологія»

Комар Володимир Леонович, Стефанюк Галина Василівна

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ВИКОНАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника», 2021

УДК 94 (477) (093)